

VA-strategi för Sotenäs kommun

Inledning

Detta dokument är en vatten- och avloppsstrategi för Sotenäs kommun.

VA-strategin har tagits fram med utgångspunkt i den tidigare utformade VA-översikten för Sotenäs kommun och är ett politiskt beslutat dokument som är styrande för resterade delar av VA-planen. VA-strategin har tagits fram av en arbetsgrupp med representanter från Sotenäs kommun, Västvatten AB och Miljönämnden i mellersta Bohuslän.

Aktualisering av VA-strategin bör utföras vart fjärde år.

VA-strategin visar Sotenäs kommuns generella ställningstaganden samt ett antal riktlinjer för hur arbetet med VA-försörjning ska bedrivas i kommunen. Va-strategin klargör vidare roller och ansvarsfördelning mellan olika sektorer i kommunen, samverkande kommuner och bolag.

En ordlista som förklarar begrepp i VA-strategin återfinns i Bilaga 1.

Förslaget har varit ute på remiss hos Sotenäs Vatten AB, Miljönämnden i mellersta Bohuslän samt de politiska partierna i Sotenäs kommun.

Bakgrund och motiv

Kommunen har ett ansvar att planera för alla medborgares behov av vatten och avlopp. Syftet med VA-planeringen är att upprätthålla en ekonomiskt och miljömässigt hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen och att bidra till god vattenstatus i kommunens ytvattentäkter.

Historiskt har planeringen skett inom förvaltningsavgränsande ansvarsområden. Av flera anledningar, bland annat EU:s ramdirektiv för vatten, de nationella miljömålen och lagen om allmänna vattentjänster, har behovet av en samlad vattenplanering ökat de senaste åren. Sotenäs kommun ingår i avrinningsområdet för känsliga recipienter som t.ex. Bärfendals ån, Åbyfjorden och Bottnafjorden, vilket poängterar behovet av en samlad VA-planering som omfattar hela kommunen.

Ansvar och roller

VA-huvudmannen planerar för förnyelse av den allmänna VA-försörjningen inklusive utbyggnad och teknikutveckling. Miljönämnden i mellersta Bohuslän står för tillsynen av enskilda avlopp och initiera sanering av områden utanför kommunalt verksamhetsområde. Kommunstyrelsen har ansvaret för planering av ny bebyggelse bland annat utifrån förutsättningarna till en säker och trygg VA-försörjning. Kommunfullmäktige fastställer taxor och föreskrifter inom miljöbalkens område. Kommunfullmäktige är ytterst ansvarig för kommunens nuvarande och framtida Va-verksamhet. Kommunfullmäktige fastställer taxor, budget, verksamhetsområde mm för Sotenäs Vatten AB

Sotenäs Vatten AB är ett helägt kommunalt bolag som äger samtliga Va-anläggningar inom kommunala verksamhetsområden. Styrelsen i Sotenäs Vatten AB består av politiker från Sotenäs. Sotenäs Vattens/Västvattens VD samt Samhällsbyggnadschefen är adjungerade till Styrelsen.

Driftsansvarig för de kommunägda Va-anläggningarna är Västvatten AB. Västvattens styrelse består av politiker från de fyra ägarkommunerna Färgelanda, Munkedal, Sotenäs och Uddevalla. Bolagets VD är adjungerad till styrelsen.

Miljönämnden mellersta Bohuslän (under KF i Sotenäs kommun) hanterar självständigt frågor kring enskilda vattentäkter och avlopp inom kommunen.

Planeringsmodell

VA-strategin i Sotenäs kommun följer Hav och Vattenmyndighetens vägledning för kommunal VA planering. Enligt arbetsmodellen ingår 5 steg i VA planering

1. Initiering, politiskt uppdrag
2. VA-översikt (daterad 2016-09-14)
3. VA-strategi
4. VA-plan
5. Uppföljning, implementering

Steg 4 utgörs av olika handlingsplaner som ska presentera hur ställningstagandena i VA-strategin skall uppfyllas.

- 4a. Vattenförsörjningsplan (VA-plan) för hela kommunen
- 4b. Förnyelseplan för allmänt VA (åtgärder inom den befintliga VA- anläggningen)
- 4c. Utbyggnadsplan för allmänt VA
- 4d. Handlingsplan för enskilda avlopp
- 4e.Handledning för dagvattenhantering

Rekommenderad tidshorisont i samtliga handlingsplaner bör vara minst 12 år.

Generella ställningstaganden för VA-försörjningen

1. VA-försörjningen ska kännetecknas av långsiktig hållbarhet ur ekonomisk och ur miljömässig aspekt
2. För att trygga en långsiktig hållbar bebyggelseutveckling ska VA-planen integreras med översiktsplaneringen
3. Fastigheter i kommunen med behov av vatten- och avloppsförsörjning ska ha tillgång till ett dricksvatten av god kvalitet och en avloppsanläggning som uppfyller gällande krav

4. Kommunen ska ta hänsyn till möjligheterna att ordna en hållbar VA-försörjning vid beslut om förhandsbesked och bygglov.
5. VA-försörjningen ska ske med resurshushållning i fokus där användande av vatten och energi ska minska
6. VA-försörjningen ska planeras med hänsyn till översvänningsrisker, förhöjda vattennivåer, risk för ras och sked, ökad risk för mikrobiell smitta samt andra faktorer som kan påverkas av ett förändrat klimat
7. Växtnäringsämnen i avlopp ska i första hand återföras till åkermark
8. Renhållningstaxan och andra styrmedel ska vara utformade för att gynna avloppssystem med god kretsloppspotential
9. VA-taxan ska tydligt spegla kostnaderna för varje nyttighet
10. Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen som bidrar till ökad möjlighet för samhällsutveckling ska kunna delfinansieras med skattebidrag
11. Kommunen och övriga parter ska vara tydlig i sin kommunikation och bidra till kunskapshöjning hos allmänheten kring VA-försörjningens roll och betydelse för samhället
12. Kommunikation och samverkan mellan inblandade organisationer är viktigt för att verksamheterna ska kunna fungera effektivt

Ställningstaganden

Dricksvatten och spillvatten inom kommunalt verksamhetsområde

13. Åtgärder i den allmänna VA-verksamheten ska genomföras kostnadseffektivt
14. Driften av de allmänna anläggningarna inom Västvatten ska präglas av samverkan mellan kommunerna för att optimera användningen av resurser
15. Alla allmänna grundvatten- och ytvattentäkters vattenskyddsföreskrifter ska vara aktuella och ska ses över och revideras vid behov. Syftet är säkra och skydda dricksvattenresurser.
16. Risker vid framtida klimatförändringar ska utredas i samband med åtgärder i den allmänna VA-anläggningen
17. Varje allmän vattentäkt skall kunna ersättas med reservvattentäkt eller annat reservvatten

18. Västvatten ska ha en krisberedskapsplan för vattenförsörjning. En nödvattenplan ska finnas för varje vattentäkt och dess distributionsområde
19. Vid utbyggnad av allmänt VA skall olika tekniklösningar för spillvattenhantering värderas för att uppnå största möjliga nytta i förhållande till investeringskostnaden.
20. För att säkerställa avsättningen av slam från de kommunala avloppsreningsverken ska långsiktiga och driftsäkra behandlingsmetoder tas fram
21. Ovidkommande vatten till den allmänna VA-anläggningen ska minskas genom ett systematiskt saneringsarbete
22. VA-huvudmannen ska delta i arbetet med att uppnå god ekologisk och kemisk status i kommunens vattenförekomster.
23. Nyckeltal som beskriver VA-verksamheten ska årligen redovisas
24. Beredskap i form av resurser och personal ska finnas tillgängliga för att lösa krissituationer dygnet runt

Enskilt vatten och avlopp

25. Genom tillsyn och prövning ska de enskilda avloppens status vara känd för miljönämnden och ska kommuniceras till berörda fastighetsägare
26. Vid förhandsbesked och beslut om flera bygglov i samma område skall möjligheten för en gemensamhetsanläggning för avlopp utredas, till exempel minireningsverk.
27. Nya eller ändrade enskilda avloppsanläggningar bör möjliggöra att en hög andel av näringsämnen kan återvinnas och återföras till åkermark.
28. Innehåll från en sluten tank med toalettavlopp ska hanteras separat för att detta slam inte ska riskeras att förorenas.

Dagvatten

29. Kommunen ska i sin översiktsplanering ta hänsyn till möjligheterna att ordna en långsiktigt hållbar dagvattenhantering i alla delar av kommunen
30. Dagvattenutredningar ska genomföras vid varje ny detaljplan. Vid utbyggnad i andra områden där allmänt VA byggs ut eller saneras ska dagvattensituationen undersökas. . Utöver detta ska konsekvenserna av ett s.k. 100 års regn alltid utredas.

31. Vid beslut om förhandsbesked och bygglov ska dagvattenhantering på fastigheten eller avledning till omgivningen kunna ske utan risk för översvämning eller annan olägenhet.
32. Dagvatten ska tas omhand på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt vilket innebär att utsläppen inte ska påverka människors hälsa eller miljön negativt.
33. Vid utbyggnad av allmänt VA ska olika tekniklösningar för dagvattenhantering värderas för att uppnå största möjliga nytta i förhållande till investeringskostnaden.
34. Föroreningar i dagvattnet ska avskiljas innan dessa når recipienten, om möjligt redan vid föroreningskällan.
35. Dagvattenanläggningen ska dimensioneras efter aktuell branschstandard.

Riktlinjer för utökning av kommunalt verksamhetsområde/Riktlinjer för utbyggnad av allmänt VA

36. Kommunen ska utvidga eller besluta om nya allmänna verksamhetsområden då det är motiverat ur miljö- eller hälsoskyddssynpunkt samt ur ekonomisk synpunkt.
37. Huvudregeln ska vara att va-huvudmannen svarar för dricksvatten, spillvatten och dagvatten inom allmänna verksamhetsområden.
38. Kommunen är positiv till att pröva om utbyggnad av va inom nya planområden kan genomföras av exploitören samt att drift och underhåll utförs av gemensamhetsförening under förutsättning att nödvändig standard kan säkerställas.

Bilaga 1 – Ordlista

- **Spillvatten** är vatten från hushåll (toalett, bad/dusch, disk och tvätt) och andra verksamheter (industrier, biltvättar och dylikt)
- **Avlopp** är samlingsnamn för spillvatten, dagvatten samt dränvatten
- **Dagvatten** är tillfälligt förekommande, avrinnande vatten på markytan eller på en konstruktion. Dagvatten är exempelvis avrinnande regnvatten och smältvatten samt framträngande grundvatten
- **Dräneringsvatten** (dränvatten) är markvatten och grundvatten som samlas upp och tas omhand i en dräneringsledning.
- **VA-huvudman** är den som äger en VA-anläggning
- **Allmän VA-anläggning** är en anläggning för försörjning av vatten eller avlopp som kommunen äger eller har rättsligt bestämmande över och som har anordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV). De samlade VA-anläggningarna inom en kommuns gränser, för vilka en kommun är huvudman, benämns ”Den allmänna VA-anläggningen”

- **Allmänt VA-område** är ett område som idag har tillgång till allmän VA-försörjning, antingen inom ett verksamhetsområde eller via en avtalsanslutning (föreningar, samfälligheter, enskilda fastigheter)
- **Verksamhetsområde** är ett av kommunfullmäktige fastställt geografiskt definierat område, inom vilket kommunen är huvudman för vatten- och/eller avloppsförsörjning. Inom verksamhetsområdet gäller kommunal VA-taxa
- **Enskild VA-anläggning** är en anläggning eller annan anordning för försörjning av vatten eller avlopp som kommunen inte äger. Enskilda anläggningar kan finnas för en enskild fastighet, för flera fastigheter tillsammans eller för samfälligheter och föreningar. En enskild VA-anläggning kan avse såväl ledningar som en lokal lösning för produktion av dricksvatten eller rening av avloppsvatten
- **Gemensamhetsanläggning** är en enskild VA-anläggning (se ovan) som inrättats för två eller flera fastigheter gemensamt
- **Nödsvatten** är vatten för dryck, matlagning och personlig hygien som för en begränsad tid ersätter den ordinarie dricksvattenförsörjningen. Mängden vatten som finns tillgängligt är begränsad och anses vara 3 -5 liter per person under första dygnet och därefter ca 10-15 liter per person och dygn. Vid med långvariga störningar bedöms ca 100 liter per person krävas. Nödsvatten distribueras utan att nyttja det ordinarie ledningsnätet genom användande av ex. tankar eller tankbilar
- **Reservvatten** är dricksvatten som distribueras via det ordinarie ledningsnätet men från annan produktionsanläggning än den ordinarie. Reservvatten får vanligen användas i samma omfattning som vid ordinarie vattenförsörjning
- **Ovidkommande vatten** är det vatten som utöver spillvatten finns i spillvattenledningar. Ovidkommande vatten kan bestå av anslutet dagvatten, anslutet dräneringsvatten, samt inläckage från marken om ledningarna inte är täta. Andelen ovidkommande vatten kan i extrema fall flera gånger större än volymen spillvatten

Bo Hallgren
Utredare kommunledningskontoret